

Kulturutskottets betänkande 2020/21:KrU9

Politik för konstnärers villkor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2020/21:109 Politik för konstnärers villkor till handlingarna och avslår samtliga motionsyrkanden.

Skrivelsen tar upp frågor som rör konstnärernas villkor, bl.a. den konstnärliga friheten och principen om armlängds avstånd, rekryteringen till konstnärsyrket samt ekonomiska och sociala villkor för konstnärer.

I betänkandet finns 11 reservationer (M, SD, C, KD) och 3 särskilda yttranden (M, V, KD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2020/21:109 Politik för konstnärers villkor.

Åtta yrkanden i en följdmotion.

Tio yrkanden från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Skrivelse 2020/21:109 Politik för konstnärers villkor	7
Motiv och inriktning för konstnärspolitiken	7
Styrningens effekter på den konstnärliga friheten	10
Konstnärlig utbildning och rekrytering till konstnärsyrket	11
Statliga ersättningar och bidrag till konstnärer	13
Konstnärers ersättning för utfört arbete	15
Konstnärers sociala och ekonomiska villkor	17
Scenkonstallianserna	19
Fristadssystemet	20
Kulturlivets internationalisering	21
Reservationer	23
1. Motiv och inriktning för konstnärspolitiken, punkt 2 (SD)	23
2. Styrningens effekter på den konstnärliga friheten, punkt 3 (SD).....	24
3. Styrningens effekter på den konstnärliga friheten, punkt 3 (C)	25
4. Konstnärlig utbildning och rekrytering till konstnärsyrket, punkt 4 (SD)	26
5. Statliga ersättningar och bidrag till konstnärer, punkt 5 (M)	26
6. Statliga ersättningar och bidrag till konstnärer, punkt 5 (SD)	27
7. Konstnärers ersättning för utfört arbete, punkt 6 (KD).....	28
8. Konstnärers sociala och ekonomiska villkor, punkt 7 (KD)	28
9. Scenkonstallianserna, punkt 8 (M)	29
10. Fristadssystemet, punkt 9 (SD).....	30
11. Kulturlivets internationalisering, punkt 10 (SD)	30
Särskilda yttranden	32
1. Politik för konstnärers villkor (M).....	32
2. Politik för konstnärers villkor (V)	32
3. Politik för konstnärers villkor (KD)	34
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	35
Skrivelsen	35
Följdmotionen	35
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	35
<i>Bilaga 2</i>	
Utbildningsutskottets yttrande	37

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Skrivelse 2020/21:109 Politik för konstnärers villkor

Riksdagen lägger skrivelse 2020/21:109 till handlingarna.

2. Motiv och inriktning för konstnärspolitiken

Riksdagen avslår motion

2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (SD)

3. Styrningens effekter på den konstnärliga friheten

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3177 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 6 och

2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (C)

4. Konstnärlig utbildning och rekrytering till konstnärsyrket

Riksdagen avslår motion

2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6.

Reservation 4 (SD)

5. Statliga ersättningar och bidrag till konstnärer

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3336 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 6,

2020/21:3638 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4 samt

2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 8.

Reservation 5 (M)

Reservation 6 (SD)

6. Konstnärers ersättning för utfört arbete

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3143 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 13 och

2020/21:3638 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 17.

Reservation 7 (KD)

7. Konstnärers sociala och ekonomiska villkor

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3143 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 14 och

2020/21:3638 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkandena 5 och 9.

Reservation 8 (KD)

8. Scenkonstallianserna

Riksdagen avslår motion

2020/21:3336 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 7.

*Reservation 9 (M)***9. Fristadssystemet**

Riksdagen avslår motion

2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 3.

*Reservation 10 (SD)***10. Kulturlivets internationalisering**

Riksdagen avslår motion

2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 7.

Reservation 11 (SD)

Stockholm den 6 maj 2021

På kulturutskottets vägnar

Christer Nylander

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christer Nylander (L), Vasiliki Tsouplaki (V), Viktor Wärnick (M), Lawen Redar (S), Hans Hoff (S), Aron Emilsson (SD), Lars Mejern Larsson (S), Per Lodenius (C), Ann-Britt Åsebol (M), Angelika Bengtsson (SD), Anna Wallentheim (S), Roland Utbult (KD), Åsa Karlsson (S), Jonas Andersson i Lingham (SD), Pernilla Stålhammar (MP), John Weinerhall (M) och Magnus Stuart (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet skrivelse 2020/21:109 Politik för konstnärers villkor. Med anledning av skrivelsen har en motion väckts. I betänkandet behandlar utskottet även motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2020/21. Förslagen finns i bilaga 1. Utbildningsutskottet har lämnat ett yttrande i ärendet. Yttrandet finns i bilaga 2.

Under februari 2021 har representanter från Statens kulturråd, Stiftelsen Svenska Filminstitutet och Sveriges Författarfond informerat utskottet om lägesbilden när det gäller coronaviruset. Konstnärsnämnden har lämnat information i februari och april 2021. Under april 2021 har Teater-, Dans- och Musikallianserna samt KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd informerat utskottet.

Bakgrund

Den konstnärspolitiska utredningen

Regeringen beslutade den 17 november 2016 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av de statliga insatserna och villkoren för professionellt verksamma konstnärer (dir. 2016:93). Utredarens uppdrag var att bedöma hur de statliga insatserna bidrar till att nå de kulturpolitiska målen och föreslå eventuella förändringar av insatserna för att anpassa dem till nuvarande förutsättningar och behov. Utredningen antog namnet Konstnärspolitiska utredningen. Den 28 mars 2018 överlämnades betänkandet Konstnär – oavsett villkor? (SOU 2018:23) till regeringen. Betänkandet har remissbehandlats.

De nationella kulturpolitiska målen

Utgångspunkten för den statliga kulturpolitiken är de nationella kulturpolitiska mål som riksdagen antog i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet samt att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan

- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Aktuella utredningar och uppdrag

Regeringen beslutade i december 2020 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att, med anledning av covid-19-pandemin, sammanfatta de konsekvenser pandemin inneburit och alltfjämt innebär för kultursektorn och analysera vilka lärdomar som kan dras av dessa (Återstart för kulturen, dir. 2020:143). Utredningen ska bl.a. analysera kultursektorns förutsättningar för att återhämta sig och ska vid behov lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att kultursektorn lättare kan återstarta, återhämta sig och utvecklas under och efter pandemin så att kulturen har förutsättningar att vara en stark och oberoende kraft i samhällsutvecklingen. Därutöver ska den synliggöra nya initiativ för att tillgängliggöra kultur som har etablerats eller utvecklats under pandemin och som har potential att positivt bidra till att nå de nationella kulturpolitiska målen. Utredningen ska också identifiera strukturella problem inom landets kultursektor och kulturella infrastruktur som har synliggjorts till följd av pandemin och vid behov föreslå åtgärder för att stärka kultursektorns hållbarhet. Ett syfte med utredningen är att möjliggöra ett starkt, hållbart och oberoende kulturliv i alla delar av landet. Uppdraget ska slutredovisas senast den 30 september 2021 (dir. 2021:18).

Myndigheten för kulturanalys fick i november 2019 i uppdrag av regeringen att göra en översyn av den kulturpolitiska styrningens effekter på den konstnärliga friheten. Utredningen ska, enligt regeringens uppdrag, särskilt belysa principen om armlängds avstånd. Uppdraget ska slutredovisas senast den 10 juni 2021.

Konstnärsnämnden har i uppdrag att, i samverkan med upphovsrättsorganisationerna inom de olika konstområdena, kartlägga digitaliseringens konsekvenser för konstnärer och analysera deras förutsättningar att verka i det nya digitala landskapet. I uppdraget ingår att undersöka olika sätt att stödja konstnärers möjlighet att, utifrån gällande rätt, verka i den digitala miljön och att där nyttja, tillvarata och säkerställa rättigheterna till sina verk. Patent – och registreringsverket ska med sin sakkunskap bistå Konstnärsnämnden i detta uppdrag, som ska redovisas senast den 31 maj 2021.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnas en redovisning av hur regeringen arbetar för att stärka konstnärers villkor. Skrivelsen tar bl.a. upp de samhällsförändringar som motiverar en stärkt konstnärspolitik samt motiv och inriktning för konstnärspolitiken. Vidare avhandlas bedömningar och åtgärder avseende konstnärlig frihet, rekryteringen till konstnärsyrket och konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap. Därutöver avhandlas konstnärers ekonomiska och sociala villkor samt den kulturella infrastrukturen. Slutligen redovisas insatser med anledning av covid-19-pandemin.

Utskottets överväganden

Skrivelse 2020/21:109 Politik för konstnärers villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Skrivelsen

Skrivelsen tar upp en rad frågor som rör konstnärernas villkor, såsom den konstnärliga friheten och principen om armlängds avstånd, rekryteringen till konstnärskapet och ekonomiska villkor för konstnärer. Dessutom behandlas den infrastruktur som omger konstnärer, sociala villkor och covid-19-pandemins effekter på konstnärskapet

Utskottets ställningstagande

Det var över 20 år sedan det togs ett helhetsgrepp kring villkoren för professionellt verksamma konstnärer. Sedan dess har viktiga samhällsförändringar i hög grad påverkat konstnärernas villkor. Det gäller bl.a. digitaliseringen, globaliseringen, internationaliseringen och nya villkor på arbetsmarknaden. Utskottet delar regeringens bedömning att det behövs en stärkt statlig konstnärspolitik och välkomnar därför att regeringen tagit ett samlat grepp för att stärka konstnärernas villkor.

Utskottet anser att regeringens skrivelse bör läggas till handlingarna.

Motiv och inriktning för konstnärspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om de kulturpolitiska målen och inriktning på konstnärspolitiken.

Jämför reservation 1 (SD).

Skrivelsen

Det är enligt regeringen viktigt med en stark statlig konstnärspolitik för att de nationella kulturpolitiska målen ska kunna nås. Osäkra ekonomiska och sociala villkor i kombination med pandemin innebär att behovet av ett samlat grepp och en stärkt statlig konstnärspolitik är stort.

Grunden för konstnärspolitiken bör vara att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och erkänna den betydelse som konsten har för

enskilda och för samhällets utveckling och vitalitet. Konstnärspolitiken bör därför enligt regeringen:

- syfta till att värna konstens frihet och egenvärde, där konstnärlig kvalitet och principen om armlängds avstånd till konstnärligt innehåll utgör självklara utgångspunkter,
- vara flexibel och öppen för nya konstnärliga uttryck,
- främja konstnärlig förnyelse, fördjupning och utveckling samt verka för ökat internationellt kulturutbyte,
- syfta till att skapa förutsättningar för ett dynamiskt och levande kulturliv i hela landet med likvärdiga förutsättningar att verka som professionell konstnär,
- syfta till att konstnärer ska kunna arbeta under rimliga sociala och ekonomiska villkor samt få ersättning för utfört konstnärligt arbete,
- verka för en mångfald av röster, berättelser och perspektiv genom breddad rekrytering till konstnärsyrket, och
- verka för att konstnärernas kunskaper och erfarenheter tas tillvara vid förändringar, utveckling och förnyelse i samhället.

Konstnärspolitiken bör syfta till att värna konstens frihet och egenvärde med konstnärlig kvalitet och principen om armlängds avstånd som självklara utgångspunkter.

Motionen

Angelika Bengtsson m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2020/21:3944 att det av de kulturpolitiska målen tydligt bör framgå att staten har ett ansvar för att skapa goda grundvillkor för kultursektorn, men att just samtidskulturen i något högre utsträckning än i dag bör stimuleras att stå på egna ben (yrkande 2). Med tre aspekter i åtanke – kulturens roll för samhället, individuell livskvalitet och arbetsmarknadens förutsättningar – föreslår motionärerna att de nuvarande nationella målen för kulturpolitiken ska upphävas och ersättas av följande nationella kulturpolitiska mål: Kulturen ska binda samman Sveriges förflutna med nutid och framtid, förvalta landets historia och arv samt stärka gemenskapen i samhället och den nationella identiteten. Möjlighet till kulturupplevelser ska finnas för individer i alla livets skeden. Kulturen ges möjlighet att spela en stor roll för hälsan och för att knyta ihop natur- och kulturvård. Kulturhistorisk hänsyn och kulturell planering ska vara en integrerad del av stads- och samhällsbyggnadsfrågor. Det ska finnas god tillgång till kulturella utbildningar och kulturinstitutioner av hög kvalitet samt ett fungerande regelverk anpassat till kulturskaparnas särskilda arbetsvillkor. Samtidskulturen ska uppmuntras att i något högre utsträckning stå på egna ben. För att uppnå målen föreslår motionärerna följande kulturpolitiska mål:

- Främja kulturarvsvårdande insatser och stödda projekt som syftar till kulturarvets och den nationella identitetens bevarande, stärkande och levandegörande.

- Främja möjligheter till deltagande i kulturlivet och kulturupplevelser för individer i olika livsskeden.
- Knyta ihop kultur och hälsa och banden mellan natur- och kulturvård.
- Väva samman den kulturella sektorn med samhällsbyggnad, regional utveckling och tillväxt.
- Särskilt beakta förutsättningar för barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar.
- Säkerställa en god infrastruktur med fungerande regelverk för kultursektorn och de däri verkande kulturarbetarna.
- Främja en hög grad av självständighet och självförsörjning inom samtidskulturen.

I samma motion (SD) yrkande 1 anför motionärerna att ledord på området exempelvis är tillgänglighet och folkhälsa, som även speglar sig i partiets konstnärspolitik. Enligt motionärerna bör inte postmoderna instrumentella och högst politiserade jämställdhets- och mångfaldsmål styra kultur- eller konstnärspolitikens riktning, eller begränsa dess utövares handlingsutrymme. Motionärerna delar inte uppfattningen att en mångfald av röster enbart uppnås utifrån bakgrund, vilken examen ens föräldrar har eller för den delen vilken sexuell läggning eller vilket kön man har. Konsten är enligt motionärerna stark nog i vårt land för att kunna berätta om olika historier, berättelser och perspektiv utan kvotering.

Utskottets ställningstagande

En stark statlig kulturpolitik är ett villkor för ett levande och vitalt kulturliv. Som framgår ovan beslutades de nu gällande nationella kulturpolitiska målen av riksdagen i december 2009 (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet samt att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

Utskottet delar regeringens bedömning att en stark statlig konstnärspolitik är viktig för att de nationella kulturpolitiska målen ska kunna nås. De professionella konstnärerna har en central roll att spela i att uppfylla målen. Grunden för konstnärspolitiken bör, som regeringen anför, vara att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap och erkänna den betydelse som konsten har för enskilda och för samhällets utveckling och vitalitet.

Utskottet finner inte skäl att ändra de nu gällande kulturpolitiska målen. Motion 2020/21:3944 (SD) yrkande 2 avstyrks därför. Utskottet finner inte heller skäl till ett tillkännagivande om konstnärspolitikens inriktning enligt motion 2020/21:3944 (SD) yrkande 1. Yrkandet avstyrks.

Styrningens effekter på den konstnärliga friheten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om styrningens effekter på den konstnärliga friheten med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 2 (SD) och 3 (C).

Skrivelsen

Regeringen har gett Myndigheten för kulturanalys i uppdrag att göra en översyn av den kulturpolitiska styrningens effekter på den konstnärliga friheten. I uppdraget ingår att analysera hur kulturpolitiska insatser kan påverka den konstnärliga friheten inom bidragsgivningen och i styrningen av kulturverksamheter. Tillämpningen av principen om armlängds avstånd i verksamhetsstyrningen bör särskilt belysas. Uppdraget ska slutredovisas senast den 10 juni 2021.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 4 anförs att armlängds avstånd är en viktig grundpelare inom kulturen. Under pandemin har stödpaket efter stödpaket innehållandes miljarder kronor presenterats av regeringen och delats ut. Det är viktiga medel för branschen, något som motionärerna också ställt sig bakom. Samtidigt oroar sig motionärerna för att man som konstnär ska känna sig låst i sin konstnärliga frihet eftersom de medel man tagit emot kräver motprestation enligt riktlinjer uppsatta för att kunna ta del av stödpengarna. Det riskerar att äventyra principen om armlängds avstånd, istället för att förlänga den.

Per Lodenius m.fl. tar i kommittémotion 2020/21:3177 (C) yrkande 6 upp att den konstnärliga friheten behöver skyddas från direkt påverkan när den betalas av det offentliga, det som brukar kallas principen om armlängds avstånd. Det behövs också modeller för offentlig och privat samverkan i dessa sammanhang så att armlängds avstånd gäller även där. Motionärerna ser gärna sponsring där den konstnärliga friheten samtidigt värnas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att konstnärspolitiken bör syfta till att värna konstens frihet och egenvärde. Konstnärlig kvalitet och principen om armlängds avstånd bör vara självklara utgångspunkter. Det är viktigt att vara vaksam mot om principen om armlängds avstånd utmanas eller ifrågasätts. Som framgår ovan har Myndigheten för kulturanalys fått i uppdrag av regeringen att göra en översyn av den kulturpolitiska styrningens effekter på den konstnärliga friheten. I uppdraget ingår att analysera hur kulturpolitiska insatser kan påverka den konstnärliga friheten inom bidragsgivandet och i

styrningen av verksamheten. Uppdraget rör stora delar av kulturen, förutom de delar som omfattas av speciallagstiftning såsom arkiv, bibliotek, museer och kulturmiljö. Översynen av bidragsgivningen ska avgränsas till kulturpolitiska insatser på statlig nivå. När det gäller verksamhetsstyrningen ska lokal och regional nivå vara i fokus. Tillämpningen av principen om armlängds avstånd i verksamhetsstyrningen bör enligt uppdraget särskilt belysas, däribland huruvida beslut har fattats av sakkunniga eller av politiker och hur kulturinstitutionernas relation till den politiska beslutsnivån ser ut. Uppdraget ska slutredovisas senast den 10 juni 2021.

Utskottet finner inte skäl att förgripa det pågående arbetet på området och avstyrker därför motionerna 2020/21:3177 (C) yrkande 6 och 2020/21:3944 (SD) yrkande 4.

Konstnärlig utbildning och rekrytering till konstnärskapet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konstnärlig utbildning och yrkesintegration.

Jämför reservation 4 (SD).

Skrivelsen

En av de viktigaste utmaningarna inom konstnärspolitiken är enligt regeringen snedrekryteringen till konstnärskapet vad gäller bl.a. föräldrarnas utbildningsnivå och utländsk bakgrund. För att den statligt stödda kulturen ska ha kvar sin legitimitet, men också attrahera nya talanger, krävs att konstnärspolitiken har förmågan att vara relevant för alla i Sverige.

Enligt regeringen är snedrekryteringen till konstnärliga högskoleutbildningar en central fråga för konstnärspolitiken. Det krävs därför fortsatt arbete för att motverka den sociala snedrekryteringen. Regeringen pekar bl.a. på att Universitets- och högskolerådet (UHR) enligt förordningen (2012:8111) med instruktion för Universitets- och högskolerådet ska främja breddad rekrytering till universitet och högskolor samt att Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har fått i uppdrag att genomföra en tematisk utvärdering av högskolornas och universitetens arbete med breddad rekrytering. UKÄ:s uppdrag ska redovisas senast den 11 april 2022.

Det är enligt regeringen angeläget att snedrekryteringen till konstnärskapet motverkas på flera utbildningsnivåer. Staten bör därför verka för att utbildningsaktörer på olika nivåer och andra aktörer inom kulturområdet ges möjlighet att utbyta erfarenheter och goda exempel i frågorna om breddad rekrytering i de kulturella och konstnärliga utbildningarna samt breddat professionellt deltagande i kultursektorn. Det är värdefullt att det etableras en

struktur för erfarenhetsutbyte. Statens kulturråd har därför i januari 2021 fått i uppdrag att vara ett nav för erfarenhetsutbyte gällande breddat professionellt deltagande i kultursektorn.

Regeringen lyfter fram yrkesintegrationsprojektet Konsten att delta. Projektet, som syftar till att minska segregationen i den svenska kultursektorn, drivs av Konstnärernas Riksorganisation i samarbete med andra branschorganisationer. I regleringsbrevet för Statens kulturråd för 2020 och 2021 har finansiering av en nationell samordning av yrkesintegrationsprojektet Konsten att delta säkerställts, så att projektet kan utvecklas till fler konstster och spridas till hela landet.

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 5 yrkas att det görs en översyn av dagens konstnärsutbildningar. Det är enligt motionärerna viktigt att våra utbildningar håller hög nivå så att vi fortsatt kan konkurrera på den globala marknaden. Motionärerna anför vidare att man inte anser att det behövs en nationell samordnare för yrkesintegration (yrkande 6). Enligt motionärerna är utbyte av erfarenheter viktigt, men kan aldrig provoceras och tvingas fram. Istället menar motionärerna att man i takt med att man integreras in i samhället kommer att komma i kontakt med personer som kan vara till gagn för ens yrkesutövning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att snedrekryteringen till konstnärliga högskoleutbildningar är en central fråga för konstnärspolitiken. Det är angeläget med insatser för att bredda rekryteringarna till universitet och högskolor. Det uppdrag som Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har på området är därför av stor betydelse. Utskottet vill också peka på att det i högskolelagen (1992:1434) ställs krav på att universitet och högskolor aktivt ska främja och bredda rekryteringen. Det är vidare viktigt med insatser som når barn och unga. Utskottet vill i det sammanhanget understryka betydelsen av det statliga stödet till den kommunala kulturskolan och till Skapande skola.

Utbildningsutskottet har yttrat sig i denna del och anför följande:

Utbildningsutskottet anser att arbetet för en breddad rekrytering till konstnärlig universitets- och högskoleutbildning är betydelsefullt. Utskottet vill framhålla de åtgärder och bedömningar i denna fråga som regeringen redovisar i skrivelsen. Utskottet anser därmed att motion 2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 5 bör avstyrkas.

Utskottet gör inte någon annan bedömning än utbildningsutskottet och avstyrker därför motion 2020/21:3944 (SD) yrkande 5.

Regeringen lyfter i sammanhanget fram yrkesintegrationsprojektet Konsten att delta. Det är ett projekt för yrkesintegration med syftet att minska segregationen i den svenska kultursektorn. Projektet drivs av Konstnärernas

Riksorganisation i samarbete med andra branschorganisationer. Bildkonstnärer födda utomlands och utan yrkeserfarenhet i Sverige matchas med en kollega med yrkeserfarenhet i Sverige för att stärka nätverk samt underlätta en professionell konstnärskarriär i det nya hemlandet.

Utskottet bedömer att yrkesintegrationsprojektet Konsten att delta fyller en viktig funktion i identifieringen och etableringen av konstnärer födda utomlands, vilket i förlängningen kan leda till att nya perspektiv, erfarenheter och berättelser hörs i det svenska kulturlivet. Motion 2020/21:3944 (SD) yrkande 6 avstyrks.

Statliga ersättningar och bidrag till konstnärer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statliga ersättningar och bidrag till konstnärer.

Jämför reservation 5 (M) och 6 (SD).

Skrivelsen

De statliga ersättningarna och bidragen till konstnärer är enligt regeringen av avgörande betydelse för konstnärlig förnyelse, fördjupning och utveckling och ska bidra till att de nationella kulturpolitiska målen nås. Stöden har också en central roll att spela i att göra det möjligt att verka som konstnär i hela landet. Det finns ett antal statliga ersättnings- och bidragsformer riktade till konstnärer inom bild-, form-, musik-, teater-, dans-, ord- och filmområdet. Bland dessa finns Konstnärsnämndens stödgivning i form av kort- och långtidsstipendier, visningsersättning samt bidrag till nyskapande kultur genom Kulturbryggan. Kulturbryggan inom Konstnärsnämnden har regeringens uppdrag att främja förnyelse och utveckling inom kulturområdet i hela landet och därmed bidra till att öppna för bl.a. nya kulturuttryck.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3336 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 6 yrkas att det ska skapas goda förutsättningar för nyskapande kultur. Enligt motionärerna kan det som i dag betraktas som nyskapande kultur, i morgon komma att vara en etablerad del av vårt gemensamma kulturarv. Kulturbryggan skapades av alliansregeringen för att aktivt stötta nyskapande kultur. Reformen bör löpande förbättras och på sikt byggas ut.

I kommittémotion 2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 8 anförs att fria konstnärer i dag är beroende av statligt stöd oavsett om det gäller stipendier, bidrag eller anställning på statliga institutioner. Pandemin har tydligt påvisat flera brister inom branschen, inte minst de otrygga anställningar som präglar många konstnärers arbete. Enligt

motionärerna bör en övergripande utredning tillsättas med syftet att ta fram konkreta förslag samt uppföljningar på hur man kan komma tillrätta med detta problem.

Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkar i motion 2020/21:3638 yrkande 1 att stöd och ersättningar till konstnärer ska stärkas. Den konstnärliga utvecklingen är beroende av att professionella konstnärer och kulturskapare har möjlighet att arbeta under rimliga villkor i hela landet. Vidare yrkas att det inrättas en konstnärsfond för bild- och formkonst (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att de statliga ersättningarna och bidragen till konstnärer är av avgörande betydelse för konstnärlig förnyelse, fördjupning och utveckling och bidrar till att de nationella kulturpolitiska målen nås. För 2021 har stöden förstärkts med 43 miljoner kronor. Förstärkningen syftar bl.a. till att möjliggöra ökat stöd till residensverksamhet och att i ökad utsträckning möjliggöra en bredare stipendie- och bidragsgivning öppen för nya kulturuttryck och därmed nya bidragsmottagare.

Covid-19-pandemin har inneburit stora påfrestningar och fått ekonomiska konsekvenser för kulturlivet, bl.a. till följd av inställda arrangemang, minskning av uppdrag till kulturutövare och försvårade produktionsvillkor. Särskilt statligt krisstöd har tillförts vid flera tillfällen i syfte att mildra pandemins ekonomiska konsekvenser samt för omställning och återstart av kulturlivet efter krisen. I sammanhanget ska också nämnas att regeringen, som framgått ovan, har tillsatt en särskild utredare med uppdrag att, med anledning av covid-19-pandemin, sammanfatta de konsekvenser pandemin inneburit och alltså innebär för kultursektorn och analysera vilka lärdomar som kan dras av dessa (Återstart för kulturen, dir. 2020:143, dir. 2021:18). Utredningen ska bl.a. analysera kultursektorns förutsättningar för att återhämta sig och ska vid behov lämna förslag på åtgärder som kan bidra till att kultursektorn lättare kan återstarta, återhämta sig och utvecklas under och efter pandemin, så att kulturen har förutsättningar att vara en stark och oberoende kraft i samhällsutvecklingen.

Det är viktigt att de statliga insatserna möjliggör nya konstnärliga uttryck och genreöverskridande konstnärlig verksamhet. När det gäller nyskapande kultur spelar Kulturbryggan en viktig roll. För innevarande år får ca 31 miljoner kronor användas inom ramen för Kulturbryggan.

De statliga ersättningarna och bidragen till konstnärer är en viktig del av konstnärspolitiken och därmed för att bidra till att de nationella kulturpolitiska målen nås. Stöden har en central roll att spela för att göra det möjligt att verka som konstnär i hela landet och för att säkerställa konstnärlig förnyelse, fördjupning och utveckling. Utskottet är inte berett att föreslå tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena utan avstyrker motionerna 2020/21:3336 (M) yrkande 6, 2020/21:3638 (MP) yrkandena 1 och 4 samt 2020/21:3944 (SD) yrkande 8.

Konstnärers ersättning för utfört arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konstnärers ersättning för utfört arbete med hänvisning till bl.a. pågående utredningsarbete.

Jämför reservation 7 (KD).

Skrivelsen

Konstnärspolitiken bör enligt regeringen syfta till att konstnärer ska kunna arbeta under rimliga ekonomiska villkor och få ersättning för utfört konstnärligt arbete. För att konstnärer ska kunna försörja sig på sitt konstnärskap krävs både att det finns en efterfrågan och att konstnärerna får en skälig ersättning för det arbete de utför. När det gäller frågan om att konstnärer ska få en skälig ersättning för utfört arbete har upphovsrätten en central betydelse. Regeringen bör därför verka för en väl fungerande upphovsrätt, som är av grundläggande betydelse för konstnärer. Det handlar dels om rätten att få ekonomisk ersättning när verk och prestationer nyttjas av andra, dels om rätten att motsätta sig kränkande användning eller förändring av verket. Regeringen tillsatte i augusti 2020 en utredning som ska göra en översyn av ersättningen till rättighetshavare vid privatkopiering (dir. 2020:82). Utredningen ska redovisas senast den 21 februari 2022.

Vissa offentlighetsrättsliga ersättningar kan kopplas till upphovsrätten, såsom bibliotekersättningen till upphovsmän av litterära verk, den individuella visningsersättningen till bild- och formkonstnärer samt fonogramersättningen till upphovsmän och utövande konstnärer på musikområdet. Dessa ersättningar bygger på att staten ersätter konstnären för användningen av ett verk. När det gäller bibliotekersättningen handlar det om att ersätta upphovsmannen vid utlåning av litterära verk.

MU-avtalet – avtalet om upphovsmäns rätt till ersättning vid visning av verk samt medverkan vid utställning m.m. – är enligt regeringen betydelsefullt för bild- och formområdet. Avtalet är bindande för statliga institutioner, men principerna ska vara vägledande för samtliga utställningsarrangörer som mottar offentligt stöd.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3143 yrkande 13 av Roland Utbult m.fl. (KD) anförs att MU-avtalet behöver utvecklas. Det är bindande för staten men det är också många kommuner som tillämpar avtalet. Fler kommuner bör involveras.

Anna Sibinska m.fl. (MP) anser i motion 2020/21:3638 yrkande 17 att bibliotekersättningen bör fortsätta att öka för att möjliggöra goda villkor för

författare, men också för att slå vakt om legitimiteten för bibliotekens avgiftsfria utlåning.

Utskottets ställningstagande

Det är angeläget att konstnärer kan arbeta under rimliga ekonomiska villkor och få ersättning för utfört konstnärligt arbete. Utskottet delar motionärernas bedömning om MU-avtalets betydelse för bild- och formområdet. Avtalet är bindande för statliga institutioner och ska vara vägledande för samtliga utställningsarrangörer som mottar offentligt stöd. Det finns dock som regeringen anför ytterst begränsade möjligheter att binda icke-statliga aktörer att följa avtalet, eftersom det är slutet mellan staten och konstnärorganisationerna. För att understryka MU-avtalets betydelse och säkerställa dess efterlevnad hos statliga aktörer har samtliga statliga museimyndigheter som bedriver utställningsverksamhet i regleringsbrevens fått i uppdrag att särskilt redovisa utbetalda ersättningar till konstnärer som gjorts i enlighet med avtalet. Statens kulturråd har regeringens uppdrag att göra MU-avtalet allmänt känt och tillämpat. I syfte att öka kunskapen om tillämpningen av avtalet har Statens kulturråd i regleringsbrevet för 2021 fått i uppdrag att göra en övergripande uppföljning av hur avtalet används av statliga och andra aktörer. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2021. Vidare har Statens kulturråd under 2021 fått i uppdrag att följa upp i vilken grad institutioner som omfattas av kultursamverkansmodellen tillämpar avtalet samt efterföljandet av MU-avtalet i alla direktansökningar. Regeringen har vidare aviserat att den avser att ge Myndigheten för kulturanalys i uppdrag att följa upp efterlevnaden av avtalet och analysera huruvida det har utvecklats en branschpraxis på området. Mot bakgrund av pågående och planerade uppdrag finner utskottet inte skäl till ett tillkännagivande om MU-avtalet och avstyrker därför motion 2020/21:3143 (KD) yrkande 13.

Utskottet delar också uppfattningen om biblioteksersättningens betydelse för att upphovsmännen ska få ersättning för användningen av ett verk. Utskottet konstaterar att regeringen och upphovsmännens organisationer har kommit överens om en ny höjd nivå på biblioteksersättningens grundbelopp för 2021. Till följd av detta beräknas den totala biblioteksersättningen 2021 uppgå till ca 181,1 miljoner kronor, vilket är en höjning med ca 3,8 miljoner kronor jämfört med 2020. Vidare har Sveriges Författarfonds bidragsgivning, inklusive talboksersättningen, förstärkts med ca 3,6 miljoner kronor fr.o.m. 2021. Utskottet avstyrker mot den bakgrunden motion 2020/21:3638 (MP) yrkande 17.

Konstnärers sociala och ekonomiska villkor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om konstnärers sociala och ekonomiska villkor med hänvisning till bl.a. pågående utredningsarbete.

Jämför reservation 8 (KD).

Skrivelsen

Kulturarbetsmarknaden är särpräglad med särskilda behov när det gäller arbets- och uppdragsförmedling samt utbildning för de arbets sökande. Det finns stora utmaningar kopplade till trygghetssystemen i relation till konstnärer. En viktig del av Konstnärsnämndens uppgifter är att analysera och sprida kunskap om konstnärers sociala och ekonomiska villkor samt löpande bevaka trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet. Konstnärsnämnden har vidare en central roll att spela, bl.a. i form av rådgivande och vägledande insatser när det gäller exempelvis skatte-, socialförsäkrings- och pensionsfrågor i förhållande till konstnärlig yrkesverksamhet.

Mot bakgrund av de utmaningar och särskilda förutsättningar som möter konstnärskollektivet på arbetsmarknaden är enligt regeringen behovet av vägledning och rådgivning hos relevanta myndigheter hög. Det är därför viktigt att Konstnärsnämnden informerar om hur olika konstnärsstöd påverkar ersättningarna från socialförsäkringssystemet. Konstnärsnämnden har inom ramen för sitt uppdrag byggt upp den s.k. Konstnärsguiden med samlad information om skatte- och trygghetssystem, anpassad för den som är konstnärligt yrkesverksam och ofta frilansar.

Det finns enligt regeringen ett behov av att ytterligare myndigheter utvecklar sin dialog med konstnärskollektivet. Enligt förordningen (2009:1174) med instruktion för Försäkringskassan ska myndigheten ge information till berörda om socialförsäkringen och de övriga förmåner och ersättningar som myndigheten ansvarar för. Mot bakgrund av att dagens arbetsmarknad är präglad av olika anställnings- och uppdragsformer har Försäkringskassan i regleringsbrevet för 2020 också fått ett återrapporteringskrav om att redovisa till regeringen hur myndigheten har arbetat för att utveckla informationen till egenföretagare och personer som har en kombination av inkomstkällor och anställningsformer. Enligt förordningen (2017:154) med instruktion för Skatteverket ska Skatteverket tillhandahålla behovsanpassad, lättillgänglig och kvalificerad information och service till allmänhet och företag. Myndigheten publicerar anpassad information för egenföretagare och personer som har en kombination av inkomstkällor och anställningsformer både på www.skatteverket.se och www.verksam.se, som Skatteverket driver tillsammans med Bolagsverket och Tillväxtverket. Mer

specifikt finns riktad information för konstnärer på webbplatserna, där även riktad information finns för branscher såsom bild och form, musik, scenkonst, mode och design.

Enligt regeringen är dagens socialförsäkring inte fullt ut anpassad till förhållandena på arbetsmarknaden med olika anställnings- och uppdragsformer. Det finns också ett behov av stärkt förutsebarhet och trygghet för företagare. Regeringen planerar därför att se över formerna för hur den sjukpenninggrundande inkomsten beräknas. Regeringen har tillsatt en utredning som ska lämna förslag på hur företagares trygghetssystem kan bli tydligare, enklare och mer förutsägbara (dir. 2020:71). Uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2021.

Regeringen anför vidare att dagens arbetslöshetsförsäkring inte är fullt ut anpassad till förhållandena på dagens arbetsmarknad med olika anställnings- och uppdragsformer. En utredning har därför haft i uppdrag att lämna förslag till en ny effektivare arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster. Utredningens betänkande SOU 2020:37 Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen redovisades i juni 2020 och bereds inom Regeringskansliet.

De kulturella och kreativa näringarna är en viktig del av konstnärernas arbetsmarknad. Konstnärnämnden har därför i regleringsbrevet för 2021 fått i uppdrag att utveckla och medverka i insatser för att främja konstnärernas villkor inom de kulturella och kreativa näringarna.

Motionerna

Roland Utbult m.fl. (KD) lyfter i kommittémotion 2020/21:3143 yrkande 14 fram behovet av att stärka det konstnärliga företaget.

I motion 2020/21:3638 yrkande 5 lyfter Anna Sibinska m.fl. (MP) fram behovet av fler trygga anställningar och mer kultur i hela landet. Det offentliga bör enligt motionärerna arbeta för trygga anställningar och goda arbetsvillkor inom kultursektorn i stort. I samma motion yrkande 9 uppmärksammas behovet av stödfunktioner inom Försäkringskassan och Skatteverket för konstnärer och egenföretagare inom kultursektorn fram.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i att konstnärer ska kunna arbeta under rimliga ekonomiska och sociala villkor. Som regeringen anför bör utgångspunkten för konstnärspolitiken vara att professionellt verksamma konstnärer ska kunna försörja sig på sin konstnärliga yrkesverksamhet och att konstnärer i samma utsträckning som befolkningen i stort bör kunna ta del av de sociala trygghetssystemen. Med tanke på kulturarbetsmarknadens särprägel med särskilda behov finns det stora utmaningar när det gäller bl.a. trygghetssystemens utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig yrkesverksamhet.

Som framgår ovan har Konstnärsnämnden viktiga uppgifter när det gäller bl.a. att sprida kunskap om och analysera konstnärers sociala och ekonomiska villkor samt att vara rådgivande och vägledande i olika frågor. Försäkringskassan och Skatteverket har till uppgift att tillhandahålla och behovsanpassa information inom sina respektive områden. Vidare pågår en utredning om hur företagares trygghetssystem kan bli tydligare, enklare och mer förutsägbara. Förslag om en ny effektivare arbetslöshetsförsäkring bereds i Regeringskansliet (SOU 2020:37). Med hänvisning till pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2020/21:3143 (KD) yrkande 14 och 2020/21:3638 (MP) yrkandena 5 och 9.

Scenkonstallianserna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om scenkonstallianserna.
Jämför reservation 9 (M).

Skrivelsen

Scenkonstallianserna, som finns på teater-, dans- och musikområdet, verkar för att främja frilansande scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, avlasta arbetslöshetskassan, utveckla matchning och förmedling samt stimulera konstnärlig utveckling. Allianserna kan också ta en aktiv roll när det gäller kompetensutveckling.

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3336 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 7 yrkas att det ska göras en utvärdering av scenkonstallianserna. Den utvärdering som kulturutskottet genomförde 2012 visade att allianserna förbättrat tryggheten för de scenkonstnärer som anställdes, men också att det finns utrymme för utveckling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka den betydelse som Teater-, Dans- respektive Musikalliansen har för att öka frilansande scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, avlasta arbetslöshetskassan, utveckla matchning och förmedling samt stimulera konstnärlig utveckling. Bidrag till allianserna fördelas av Statens kulturråd inom ramen för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Utskottet noterar att bidraget till scenkonstallianserna för 2021 uppgår till totalt drygt 92 miljoner kronor, vilket är en förstärkning med 10 miljoner

kronor jämfört med 2020. Under 2020 har stödet till allianserna vidare förstärkts med 35 miljoner kronor med anledning av covid-19-pandemin.

Det är viktigt att verksamhet som får statliga bidrag följs upp och utvärderas. Utskottet är dock i dagsläget inte berett att föreslå ett tillkännagivande enligt motionsyrkandet. Motion 2020/21:3336 (M) yrkande 7 avstyrks därför.

Fristadssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om fristadssystemet.

Jämför reservation 10 (SD).

Skrivelsen

Att stödja konstnärer och kulturaktörer är en viktig del i regeringens arbete för att främja, förankra och försvara demokratin. Sverige bör ta ett globalt ansvar för frågor om konstnärlig frihet och yttrandefrihet genom att fortsätta att verka för en utveckling av fristadssystemet. Fristadssystemet för författare, journalister och konstnärer har varit etablerat i Sverige i 25 år. Sverige är i dag det land i världen som har flest antal fristäder, totalt 29.

Fristadssystemet innebär att en kommun eller region ger en konstnär, som i sitt hemland utsätts för hot och hat på grund av sin konstnärliga gärning och därmed lever under begränsad yttrandefrihet, en fristad under två år. Kommunen står för boende och uppehälle. Regeringen har sedan 2018 genom uppdrag till Statens kulturråd säkerställt finansiering av en nationell samordnare för fristadssystemet.

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkas att fristadssystemet ska avvecklas (yrkande 3). Enligt motionärerna ger fristadssystemet endast en mycket liten del av den stora del av världens befolkning som i dag saknar grundläggande fri- och rättigheter tillgång till detsamma. Statliga myndigheter och medel bör inte handlägga och subventionera rådande system. Det sänder enligt motionärerna felaktiga signaler att mitt i brinnande pandemi, när vår egen inhemska bransch går på knäna och stötts genom statliga stödpaket, bekosta utländska konstnärers uppehälle och lön.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottet är fristadssystemet en viktig del i det globala arbetet för att verka för den konstnärliga friheten och den demokratiska utvecklingen. Det

förhållandet att fristadssystemet inte kan omfatta alla kulturskapare som hotas eller hindras i sitt utövande i sina hemländer utgör inte ett skäl att avveckla systemet. Utskottet avstyrker motion 2020/21:3944 (SD) yrkande 3.

Kulturlivets internationalisering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om internationellt utbyte på kulturområdet.

Jämför reservation 11 (SD).

Skrivelsen

Konstnärspolitiken ska enligt regeringen ses i ett större sammanhang där internationaliseringen och den globala marknaden är viktiga förutsättningar för konstområdets överlevnad och utveckling. För att kreativitet och mångfald ska kunna präglade samhällets utveckling i enlighet med de nationella kulturpolitiska målen krävs nya intryck och utbyten. Det är också en förutsättning för konstnärlig utveckling och förnyelse. Det är därför enligt regeringen viktigt att verka för att öka det internationella utbytet och utblicken mot övriga världen. Regeringen lyfter också fram kulturområdets och konstnärernas betydelse för utvecklingsarbetet och för demokratiseringsprocesser i världen. Enligt regeringen bör konstnärers och kulturens roll i det internationella utvecklingsarbetet främjas. Sverige bör i ökad utsträckning bidra till demokratiseringsprocesser och den konstnärliga friheten globalt.

Motionen

I kommittémotion 2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 7 anförs att man inte ser det som motiverat att från statligt håll peka ut hur det internationella utbytet ska se ut. Det bör enligt motionärerna inte göras på ett överstatligt sätt. Istället bör utbyten vara fristående, bilaterala eller multilaterala, men frivilliga. Enskilda konstnärer utvecklar enligt motionärerna inte sina uttryck genom internationella uppdrag. Utbyten kan göras i Sverige och inom Norden. Enligt motionärerna är aktuella kulturpolitiska och biståndspolitiska insatser inte motiverade.

Utskottets ställningstagande

Konstnärer rör sig inte sällan på en global marknad. Internationellt utbyte syftar också till att vidga arbetsmarknaden och öka möjligheterna till egenförsörjning, men också till att verka för konstnärlig förnyelse och fördjupning. Internationalisering av kulturlivet är en kraft som för med sig nya intryck och impulser. Kulturområdet och konstnärerna har stor betydelse för

utvecklingssamarbetet och för demokratiseringsprocesser i världen. Utskottet delar regeringens bedömning att det är viktigt att verka för att öka det internationella utbytet och utblicken mot övriga världen. Utskottet avstyrker motion 2020/21:3944 (SD) yrkande 7.

Reservationer

1. Motiv och inriktning för konstnärspolitiken, punkt 2 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Lingham (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

För Sverigedemokraterna har kulturen en central plats i livet, politiken och samhällsbygget. Kulturen ska vara livskraftig och till för alla. Ledord i vår politik på området är exempelvis tillgänglighet och folkhälsa, som även speglar sig i vår konstnärspolitik. Till skillnad från regeringen anser vi inte att postmoderna instrumentella och högst politiserade jämställdhets- och mångfaldsmål ska styra kultur- eller konstnärspolitikens riktning, eller begränsa dess utövers handlingutrymme. Vi delar inte uppfattningen att en mångfald av röster enbart uppnås utifrån bakgrund, vilken examen ens föräldrar har eller för den delen vilken sexuell läggning eller vilket kön man har. Vi tror att konsten är stark nog i vårt land för att kunna berätta om olika historier, berättelser och perspektiv utan kvotering.

Av de kulturpolitiska målen bör det tydligt framgå att staten har ett ansvar för att skapa goda grundvillkor för kultursektorn, men att just samtidskulturen i något högre utsträckning än i dag bör stimuleras att stå på egna ben. Med tre aspekter i åtanke – kulturens roll för samhället, individuell livskvalitet och arbetsmarknadens förutsättningar – föreslår vi att de nuvarande nationella målen för kulturpolitiken ska upphävas och ersättas av följande nationella kulturpolitiska mål: Kulturen ska binda samman Sveriges förflutna med nutid och framtid, förvalta landets historia och arv samt stärka gemenskapen i samhället och den nationella identiteten. Möjlighet till kulturupplevelser ska finnas för individer i alla livets skeden. Kulturen ges möjlighet att spela en stor roll för hälsan och för att knyta ihop natur- och kulturvård. Kulturhistorisk hänsyn och kulturell planering ska vara en integrerad del av stads- och samhällsbyggnadsfrågor. Det ska finnas god tillgång till kulturella utbildningar och kulturinstitutioner av hög kvalitet samt ett fungerande regelverk anpassat till kulturskaparnas särskilda arbetsvillkor. Samtids-

kulturen ska uppmuntras att i något högre utsträckning stå på egna ben. För att uppnå målen föreslår vi därför följande kulturpolitiska mål:

- Främja kulturarvsvårdande insatser och stödja projekt som syftar till kulturarvets och den nationella identitetens bevarande, stärkande och levandegörande.
- Främja möjligheter till deltagande i kulturlivet och kulturupplevelser för individer i olika livsskeden.
- Knyta ihop kultur och hälsa och banden mellan natur- och kulturvård.
- Väva samman den kulturella sektorn med samhällsbyggnad, regional utveckling och tillväxt.
- Särskilt beakta förutsättningar för barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar.
- Säkerställa en god infrastruktur med fungerande regelverk för kultursektorn och de däri verkande kulturarbetarna.
- Främja en hög grad av självständighet och självförsörjning inom samtidskulturen.

Vi anser att det behövs en ny konstnärspolitisk inriktning och nya kulturpolitiska mål.

2. Styrningens effekter på den konstnärliga friheten, punkt 3 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Lingham (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 4 och

avslår motion

2020/21:3177 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Regeringen påtalar vid flera tillfällen i skrivelsen att det är av stor betydelse och viktigt att ha konstnärlig frihet eftersom det visar på en stark demokrati. Det är i och för sig inget felaktigt påstående, men i dag är fria konstnärer beroende av statligt stöd oavsett om det gäller stipendier, bidrag eller anställning på statliga institutioner. Principen om armlängds avstånd verkar bli urvattnad med regeringens politik, och det är en utveckling vi ser med oro på.

Pandemin har på flera sätt påvisat hur osäker branschen är. Vi är många som påtalar att armlängds avstånd är en viktig grundpelare inom kulturen, men har å andra sidan sett hur stödpaket efter stödpaket innehållande miljarder kronor presenterats av regeringen och delats ut. Det är viktiga medel för branschen, något som Sverigedemokraterna också ställt sig bakom, men vi oroas också av att man som konstnär ska känna sig låst i sin konstnärliga frihet eftersom de medel man tagit emot kräver motprestation enligt riktlinjer uppsatta för att kunna ta del av stödpengarna. Det riskerar att minska armlängds avstånd-principen, i stället för att förlänga den.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Styrningens effekter på den konstnärliga friheten, punkt 3 (C)

av Per Lodenius (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3177 av Per Lodenius m.fl. (C) yrkande 6 och
avslår motion
2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

För att säkra den konstnärliga friheten behöver konsten skyddas från direkt påverkan när den betalas av det offentliga, det som brukar kallas principen om armlängds avstånd. Det behövs också modeller för offentlig och privat samverkan i dessa sammanhang så att armlängds avstånd gäller även där. Jag ser gärna sponsring där den konstnärliga friheten samtidigt värnas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Konstnärlig utbildning och rekrytering till konstnärsyrket, punkt 4 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Lingham (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 6.

Ställningstagande

Vi anser att en översyn av dagens konstnärsutbildningar behövs. Regeringens utvärdering ligger i linje med vår intention men går inte lika långt. Vi hade önskat att man tog sig tid att tillsätta en utredning som bl.a. kunnat titta på nivån på våra utbildningar (främst dem med yrkesexamen). Det är viktigt att våra utbildningar håller hög nivå så att vi fortsatt kan konkurrera på den globala marknaden.

I likhet med vår syn på integration delar vi inte regeringens uppfattning att en nationell samordnare behöver införas för yrkesintegration. Utbyte av erfarenheter är viktigt men kan aldrig provoceras och tvingas fram. Vi menar i stället att i takt med att man integreras in i samhället kommer man att komma i kontakt med personer som kan vara till gagn för ens yrkesutövning. Regeringens förda politik har lett till ett splittrat samhälle som man nu anser sig behöva reparera genom nationella samordnare inom olika sektorer. Det här är ytterligare ett bevis på att nuvarande politik är dålig för sammanhållningen i vårt land.

Vi anser att det bör göras en översyn av dagens konstnärsutbildningar. Vi anser vidare att det inte behövs någon nationell samordnare för yrkesintegration.

5. Statliga ersättningar och bidrag till konstnärer, punkt 5 (M)

av Viktor Wärnick (M), Ann-Britt Åsebol (M), John Weinerhall (M) och Magnus Stuart (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3336 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 6 och
avslår motionerna

2020/21:3638 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4 samt
2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Det som i dag betraktas som nyskapande kultur kan i morgon komma att vara en etablerad del av vårt gemensamma kulturarv. Villkoren för nyskapande kultur bör därför vara goda. Kulturbryggan skapades av alliansregeringen 2007 för att aktivt stötta nyskapande kultur. Detta är en investering i framtiden som lägger grunden för framtidens svenska konst- och kulturskapande. Erfarenheten visar att riktat stöd för nya konstnärer i början av deras yrkesverksamma gärning är viktigt. Vi värnar Kulturbryggan som löpande bör förbättras och på sikt byggas ut.

Vi anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som stärker Kulturbryggan.

6. Statliga ersättningar och bidrag till konstnärer, punkt 5 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Lingham (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 8 och
avslår motionerna

2020/21:3336 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 6 och
2020/21:3638 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkandena 1 och 4.

Ställningstagande

Regeringen påtalar vid flera tillfällen i skrivelsen att det är av stor betydelse och viktigt att ha konstnärlig frihet eftersom det visar på en stark demokrati. Det är i och för sig inget felaktigt påstående, men i dag är fria konstnärer beroende av statligt stöd oavsett om det gäller stipendier, bidrag eller

anställning på statliga institutioner. Principen om armlängds avstånd urvattnas med regeringens politik, och det är en utveckling vi ser med oro på.

Pandemin har tydligt påvisat flera brister inom branschen, inte minst de otrygga anställningar som många konstnärer har. Här borde mer göras och vi vill av den anledningen gärna se att en övergripande utredning tillsätts med syftet att ta fram konkreta förslag samt uppföljningar av hur man kan komma till rätta med detta problem. De förslag som regeringen hitintills har presenterat för att åstadkomma exempelvis giltiga kontrakt, förebyggande arbete och kommande utredningar och utvärderingar är steg i rätt riktning.

Vi vill emellertid se en helhetslösning komma på plats. För att det ska ske krävs en övergripande utredning.

7. Konstnärers ersättning för utfört arbete, punkt 6 (KD)

av Roland Utbult (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3143 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 13 och
avslår motion

2020/21:3638 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkande 17.

Ställningstagande

Det s.k. MU-avtalet, ramavtalet för konstnärers ersättning för medverkan vid utställningar, fungerar bra men behöver utvecklas. Det är bindande för staten men det är också många kommuner som tillämpar avtalet. Fler kommuner bör involveras. Konstnärspolitiska utredningen har lämnat förslag till MU-avtalet, SOU 2018:23.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

8. Konstnärers sociala och ekonomiska villkor, punkt 7 (KD)

av Roland Utbult (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3143 av Roland Utbult m.fl. (KD) yrkande 14 och avslår motion

2020/21:3638 av Anna Sibinska m.fl. (MP) yrkandena 5 och 9.

Ställningstagande

Kristdemokraterna har under året arbetat för att stärka enskilda näringsidkares möjligheter att överbygga konsekvenserna av covid-19. Sverige har många små familjeägda företag där hela familjen arbetar och företag där bara företagaren själv arbetar. Under de ekonomiska omständigheter som pandemin innebär är många av dem mycket ekonomiskt utsatta. Regeringens dröjsmål i fråga om stöd till enskilda näringsidkare – som har haft svårt att få del av andra stöd – är därför särskilt allvarligt. Jag välkomnar att ett stöd nu äntligen införs.

Detta stöd kommer många kulturarbetare till del, men regeringen bör återkomma med förslag som ytterligare stärker det konstnärliga företagandet.

9. Scenkonstallianserna, punkt 8 (M)

av Viktor Wärnick (M), Ann-Britt Åsebol (M), John Weinerhall (M) och Magnus Stuart (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3336 av Lotta Finstorp m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Scenkonstallianser är en samlade benämning för tre moderna trygghetsnätverk för frilansande inom scenkonstområdet i Sverige: Teateralliansen, Dansalliansen och Musikalliansen. Dessa är viktiga för svenskt kulturliv. Deras långsiktiga förutsättningar att utöka sin verksamhet och anpassas till den moderna tidens krav behöver kontinuerligt förbättras. Riksdagens kulturutskott genomförde senast en utvärdering av scenkonstallianserna 2012. Den visade att allianserna förbättrat tryggheten för de scenkonstnärer som anställts, men också att det finns utrymme för utveckling. Statens kulturråd har påkallat behovet av en ny utvärdering i detta syfte, och en sådan bör genomföras.

Vi vill därför att det genomförs en utvärdering av scenkonstallianserna.

10. Fristadssystemet, punkt 9 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Lingham (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Möjligheten att uttrycka sig fritt är en förutsättning för ett öppet och demokratiskt samhälle. Vi vill framhålla yttrandefrihetens stora vikt och anser att yttrande- och tryckfrihetsfrågor bör ägnas stor uppmärksamhet, särskilt mot bakgrund av den senaste tidens brott mot, och inskränkningar av, dessa fri- och rättigheter i Europa. Sverigedemokraterna värnar de demokratiska fri- och rättigheterna och har i olika sammanhang lyft fram betydelsen av att försvara dessa okränkbara värden. I dagsläget är vi det land i världen som erbjuder flest fristäder.

Fristadssystemet kan samtidigt inte ses som synonymt med en likvärdig och rättvis tillämpning av rätten till yttrandefrihet. Systemet ger endast en mycket liten del av den stora del av världens befolkning som i dag saknar grundläggande fri- och rättigheter tillgång till detsamma. Det blir i praktiken en form av gräddfil för mycket få, som är svår att motivera för staten. Systemet är i grunden fel. Statliga myndigheter och medel bör inte handlägga och subventionera rådande system. Det sänder felaktiga signaler att mitt i brinnande pandemi, när vår egen inhemska bransch går på knäna och stötts genom statliga stödpaket, bekosta utländska konstnärers uppehälle och lön. Det är en principiellt felaktig prioritering.

Vi anser därför att fristadssystemet bör avvecklas.

11. Kulturlivets internationalisering, punkt 10 (SD)

av Aron Emilsson (SD), Angelika Bengtsson (SD) och Jonas Andersson i Lingham (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi delar bilden av att branschen arbetar på en global arena, men att utöka dagens internationella kulturutbyten är en politisk prioritering vi inte stödjer. Vi ser det inte som motiverat att från statligt håll peka ut hur det internationella utbytet ska se ut eller att det görs på överstatligt sätt. Utbyten bör istället vara fristående, bilaterala eller multilaterala, men frivilliga. Av samma anledning delar vi inte regeringens uppfattning att den enskilda konstnären utvecklar sina uttryck enbart genom internationella uppdrag. Vi menar att samma utbyten kan göras i Sverige, och genom större nordiskt kulturutbyte. Där menar vi att man kan börja med ett ökat internationellt kulturutbyte och ser fram emot att regeringen kan lämna konkreta förslag i den riktningen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Politik för konstnärers villkor (M)

Viktor Wärnick (M), Ann-Britt Åsebol (M), John Weinerhall (M) och Magnus Stuart (M) anför:

Vi anser att Sverige behöver en generell översyn av konstnärers och kulturskapares villkor. Inte minst coronapandemin har visat att vårt nuvarande system har många brister och oklarheter. Vi anser att i grunden ska staten hålla en ordentlig armlängds avstånd till kulturen och kulturutövarna – kulturen ska vara fri från politisk klåfingrighet.

Vidare anser vi att kulturutövarnas roll som företagare måste förstärkas och förtydligas och vi ser att det behövs förbättrade förutsättningar för nyskapande konst. Det skulle behövas en utredning för en ny och tidsanpassad kulturpolitik för 2020-talet. Myndighetsstrukturen inom konstens och kulturens områden skulle behöva ses över och målet måste vara att en mindre del av budgetmedlen går till administration och en större del till utövarna.

Även fristadssystemet skulle behöva ses över. Det utgör en anomali i svensk migrationspolitik, då någon rättslig prövning av de hot och hat som konstnärer och författare upplever på grund av sin utövning aldrig görs. Asylrätten ska gälla lika för alla och inte vara föremål för det offentliga eller politikerns enskilda bedömningar i att en särskild yrkesgrupp eller enskilda personer ska erbjudas särskilt skydd vid sidan om gällande migrationslagstiftning. Endast den som efter prövning har konstaterats vara skyddsbehövande ska ges uppehållstillstånd.

2. Politik för konstnärers villkor (V)

Vasiliki Tsouplaki (V) anför:

Vänsterpartiet har länge drivit på för att stärka villkoren för de professionellt verksamma kulturskaparna. Under förra mandatperiodens budgetsamarbete ledde detta t.ex. till höjningar av biblioteksersättningen och vi har motioner om stöd till kollektivverkstäder och tydligare styrning för att få fler aktörer att tillämpa det s.k. MU-avtalet för att nämna några exempel. Regeringen redovisar i sin skrivelse många förslag som vi är överens om men i flera fall önskar jag att regeringen haft en högre ambitionsnivå.

När det gäller breddad rekrytering instämmer jag helt regeringens problembeskrivning och de vägar man pekar ut för att locka fler från arbetarklassen och även fler med utländsk bakgrund. Det är oerhört viktigt med en tryggare arbetsmarknad, bättre ekonomiska villkor och fler utbildningsvägar. Jag är också övertygad om att vi tidigt måste ge alla barn tillgång till kulturella uttrycksätt. Tyvärr är inte regeringen beredd att göra

några större kursomläggningar för att nå dit. Vänsterpartiet stod bakom förra mandatperiodens inrättande av ett nationella kulturskolecentrum och det statliga bidraget till kommunerna. Men vi anser att man måste ta flera steg och 300 miljoner kronor skulle behövas för att medfinansiera ett borttagande av avgifterna till kulturskolan. Först då kan vi säga att kulturskolan är öppen för alla barn och vi kommer ett steg närmare barnkonventionens intentioner. För att kunna bereda plats för fler måste också fler pedagoger utbildas, och jag beklagar att inte regeringen skjuter till hela summan på 40 miljoner kronor som från början budgeterades för Kulturskoleklivet. Det finns en tydlig efterfrågan från kommunerna och utbildningsanordnarna berättar att det finns fler sökanden än platser i dagsläget.

Jag menar att det behövs ett kulturlyft i skolan och att alla skolelever ska ha rätt att ta del av två professionella scenföreställningar per läsår. I skolan när man alla barn och det är här det kan bli mest effektivt att sätta in resurser. Regeringen lyfter fram Skapande skola och det är en på det stora hela en bra verksamhet, men i dagsläget når den inte alla barn. Jag anser att det är viktigt att stärka de praktiskt-estetiska ämnena och här behövs förändringar i såväl gymnasium som grundskola. Många skolor har svårt att rekrytera utbildade lärare i dessa ämnen. Av en undersökning gjord av Lärarnas riksförbund framgick att många av dagens lärare arbetar i undermåliga lokaler och saknar rätt resurser. Det behövs ett tydligare samarbete mellan skola och kulturarvsinstitutioner. Med ett riktat Kulturlyft till skolan skulle också fler trygga arbeten för kulturskapare åstadkommas.

Jag hade velat se fler tydliga förslag för att göra konstnärers arbetsmarknad tryggare och utfallet i försäkringssystemen mer förutsägbart för den som blir sjuk, arbetslös eller föräldraledig. Problemen med att a-kassan och socialförsäkringen varit svåråtkomlig för yrkesverksamma konstnärer har länge varit känt och det blev än tydligare under pandemin. Vi inväntar nu bl.a. en utredning för hur företagares trygghetssystem ska bli tydligare och även förslagen på nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen. Det är viktigt att dessa arbeten snart ska kunna visa sina resultat och att de efterföljande förslagen faktiskt innebär ökad trygghet för kulturarbetare och konstnärer.

Regeringens satsning på scenkonstallianserna är förvisso ett steg i rätt riktning och den förstärkning som gjort under pandemin har varit nödvändig. Jag anser dock att det behövs en större utbyggnad över tid och förespråkar ett fördubblat stöd. Antalet tillsvidareanställda har minskat drastiskt på kulturinstitutionerna och allianserna har inte byggts ut i samma takt. Som ett exempel kan man ta diskrepansen inom skådespelaryrket. Vid starten av Teateralliansen var antalet skådespelare med fast anställning 700. I dag är de bara 200 på institutionerna och till det tillkommer 170 anställda i Teateralliansen.

Jag ser fram emot att läsa de utredningar som pågår på området och hoppas att regeringen är beredd att ta ett större tag om de strukturella problem som råder på kulturområdet med snedrekrytering, dåliga arbetsvillkor och försäkringssystem som inte är anpassade för frilansare och kombinatörer.

3. Politik för konstnärers villkor (KD)

Roland Utbult (KD) anför:

Konst skänker ett mervärde i livet. Det är därför viktigt att de konstnärer och kulturskapare som skapar de konstverk, musikstycken, dansverk och böcker som vi alla får glädje av ges drägliga livsvillkor och möjligheter att utöva sin konst utan att ekonomiskt behöva stå på ruinens brant. I dag har många konstnärer svårt att klara sitt uppehälle. Stödformer och försäkringsvillkor är inte anpassade efter konstnärernas speciella arbetsvillkor och livssituation. För att nå en kulturell frihet och mångfald i Sverige måste dessa brister i systemet uppmärksammas och justeras.

Tumregeln att en procent av byggkostnaden ska gå till konstnärlig utsmyckning är viktig och bör följas upp så att den efterföljs. Däremot vore det fel att i lag slå fast enprocentregeln eftersom det i första hand bör vara kulturpolitiska ambitioner och inte aktuella bygghöjder som avgör kultursatsningar.

Kristdemokraterna värnar upphovsrätten, vilken innebär en exklusiv rätt för upphovsmannen att själv ha ansvar för sitt verk och få en ersättning då verket framförs. Det innebär att upphovsmannen har rätt att bestämma när, var, hur och om dennes verk ska göras tillgängligt för allmänheten. Denna rätt måste värnas, då den är själva fundamentet på en fri marknad och möjliggör att konstnärer kan leva på sitt skapande. Upphovsrättslagen skulle behöva ses över ytterligare i syfte att göra reglerna mer flexibla men med kulturskaparnas intresse noga bevakat, i synnerhet eftersom konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig från situationen inom de flesta andra yrken. Om fast arbete är det vanliga på arbetsmarknaden i stort, är arbeten inom kultursektorn oftast tillfälliga och arbetslösheten är hög.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2020/21:109 Politik för konstnärers villkor.

Följdmotionen

2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärspolitisk inriktning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa nya kulturpolitiska mål och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avveckling av fristadssystemet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärlig frihet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av konstnärsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell samordnare för yrkesintegration och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturlivets internationalisering och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärers ekonomiska villkor och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:3143 av Roland Utbult m.fl. (KD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om MU-avtalet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka det konstnärliga företagandet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3177 av Per Lodenius m.fl. (C):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärlig frihet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3336 av Lotta Finstorp m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa goda förutsättningar för nyskapande kultur och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om scenkonstallianserna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3638 av Anna Sibinska m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka stöd och ersättningar till konstnärer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en konstnärsfond för bild- och formkonst ska inrättas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler trygga anställningar och mer kultur i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av stödfunktioner inom Försäkringskassan och Skatteverket för konstnärer och egenföretagare inom kultursektorn och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om biblioteksersättningen och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Utbildningsutskottets yttrande

UTBILDNINGsutskottet

Utdrag ur PROTOKOLL **UTSKOTTSSAMMANTRÄDE 2020/21:35**

DATUM 2021-04-27
 TID 11:00–12:15
 NÄRVARANDE Se bilaga 1

7 § Politik för konstnärers villkor

Utskottet fortsatte behandlingen av frågan om yttrande till kulturutskottet över skrivelse 2020/21:109 och en motion.

Utskottet beslutade att yttra sig genom följande protokollsanteckning:

Utbildningsutskottet anser att arbetet för en breddad rekrytering till konstnärlig universitets- och högskoleutbildning är betydelsefullt. Utskottet vill framhålla de åtgärder och bedömningar i denna fråga som regeringen redovisar i skrivelsen. Utskottet anser därmed att motion 2020/21:3944 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 5 bör avstyrkas.

Ledamöterna från SD ansåg att motionen borde tillstyrkas.

Denna paragraf förklarades omedelbart justerad.

Vid protokollet
 Lotta Lann

Exp. 2021-04-27
 Kulturutskottet

Rätt utdraget intygar
 Cecilia Nordling